

“Samen er zijn”

Waar professionals en vrijwilligers elkaar versterken in de palliatieve zorg

Bij het samenwerken in de zorg rondom het levenseinde is het belangrijk om te weten wat de ander (thuiszorgmedewerker of VPTZ-vrijwilliger) kan betekenen, zodat je andermans expertise goed kunt benutten of aanvullen.

PROGRAMMA

- 15.00 – 15.30 uur Inloop en aanmelden
- 15.30 – 16.15 uur Opening
Interview met voorzitter VPTZ, coördinator, vrijwilliger en medewerker STMG door dagvoorzitter Hester Macrander.
Inleiding in het thema van de dag door Hester Macrander en Yes van der Ploeg.
- 16.15 – 17.15 uur 1^e workshopronde
- 17.15 – 18.00 uur Maaltijd
- 18.15 – 19.15 uur 2^e workshopronde
- 19.15 – 19.45 uur Afronding /samenvatting
Door Hester Macrander en Yes van der Ploeg
- 19.45 – 20.00 uur Sluiting

ONDERWERPEN WORKSHOPS

1. Omgaan met agressie bij mensen in de palliatieve zorg
2. (Grenzen aan) intimiteit in de laatste levensfase
3. Rouwverwerking rondom het levenseinde
4. Ethische dilemma's rondom het levenseinde
5. Zingeving tijdens palliatieve terminale fase
6. Verbindende communicatie

- Voor aanmelden en doorgeven van je keuzes voor de workshops, kijk op onze website!
- Indien de workshops van je keuze zijn volgeboekt — inclusief de reserve workshop — behouden wij ons het recht voor om je bij een andere workshop in te delen.
- Mocht je na aanmelding onverhoopt verhinderd zijn, willen wij je vragen een collega uit te nodigen om de plaats in te nemen.
- Er is ruime parkeergelegenheid bij het Winkelcentrum Presikhaaf

OMSCHRIJVINGEN WORKSHOPS

1. Omgaan met agressie bij mensen in de palliatieve zorg (dhr. Jeroen Woesthuis – trainer, acteur)

Binnen de palliatieve thuiszorg krijgen we te maken met complexe situaties en de spanning kan behoorlijk hoog zijn. Bijvoorbeeld bij mantelzorgers die emotioneel zeer betrokken zijn bij hun naaste. Dat maakt al dat je goed let op wat je doet en zegt. Wanneer de emoties hoog oplopen kunnen mantelzorgers behoorlijk geïrriteerd of boos reageren. Maar hoe ga je hier als vrijwilliger of professional op de juiste wijze mee om? Hoe zorg je ervoor dat je de situatie de-escaleert? Vind jij het ook zo lastig om hiermee om te gaan? In deze interactieve workshop zoomen we hier kort op in en krijg je handvatten aangereikt.

2. (Grenzen aan) intimiteit in de laatste levensfase (dhr. Joan Joosten – trainer, adviseur)

In de zorg voor mensen in de laatste levensfase kan er sprake zijn van een grote mate van nabijheid en je verbonden voelen met de cliënt en diens naasten. In deze situaties kan spanning optreden tussen de behoeften en wensen van de cliënt of mantelzorger en je eigen verlangens en grenzen. De workshop geeft inzicht in het belang van intimiteit en het kunnen (h)erkennen van de wederzijdse grenzen. Dit om overschrijding van ‘andermens’ grenzen te voorkomen en de eigen grenzen te bewaken. Hoe balanceer je tussen afstand en nabijheid bij mensen die stervende zijn om hen tot het allerlaatst als volwaardig en volledig mens te kunnen ondersteunen?

3. Rouwverwerking rondom het levenseinde (mevr. Annet Weijers - orthopedagoog)

Je leert welke aandachtspunten er zijn gedurende een rouwproces en je krijgt concrete werkvormen en technieken aangereikt waarmee je kinderen kunt helpen uitdrukking

te geven aan hun gevoelens. Je leert hoe je kinderen kunt uitnodigen hun ervaringen uit te drukken op een manier die bij hen past. Concrete methodieken worden besproken en getoond om te laten zien dat je op een leuke manier aan rottige dingen kan werken. Het gaat er om dat we kinderen helpen het verdriet te verweven in hun leven, zodat ze verder kunnen groeien.

4. Ethische dilemma's rondom het levenseinde (dhr. Leonard van Wijk - trainer, educatief medewerker)

Als je tegen lastige keuzes in je (vrijwilligers-) werk aanloopt en het is geen kwestie van kennis, regels of een intervisie-puzzel, dan heb je waarschijnlijk een moreel dilemma. Dat kan op 3 niveaus liggen: goede zorg voor een cliënt, goede samenwerking in de zorg of goede organisatie van zorg. Hoe maak je dan goede keuzes? Je maakt kennis met Moreel Beraad, een gespreksvorm dat een dilemma verheldert. Samen onderzoek je welke waarden en normen helpen om de minst schadelijke keuze te maken. We kiezen samen één dilemma uit en gaan daarover in beraad volgens de methode 'socratische dialoog'. Afsluitend krijg je nog een handvat om je morele keuzes te toetsen: de 4 deugden.

5. Zingeving tijdens de palliatieve fase (dhr. Auke Poppe - geestelijk verzorger)

We staan eerst kort stil bij wat levensvragen zijn en hun relatie met zingeving en welbevinden. Daarna gaan we op meer praktische wijze samen onderzoeken hoe we levensvragen kunnen herkennen in signalen, gedrag en verhalen van cliënten maar ook bij ons zelf. We sluiten de workshop af met het vervolg: wat doe of zeg je wanneer je levensvragen herkent? Wat zou je zelf kunnen doen in het helpen met dergelijke vragen? Waar liggen grenzen? Maakt het verschil of je hier als vrijwilliger dan wel als professional mee te maken krijgt? Er zal ruimte zijn voor eigen ervaringen uit de eigen werkpraktijk.

6. Verbindende communicatie (mevr. Hester Macrander - trainer, acteur)

Belangrijk voor medewerkers in de zorg is aandacht voor zichzelf te hebben én om snel in effectieve verbinding te zijn met cliënten en collega's. Hoe kan je vanuit zorg voor jezelf en zorg voor de ander (relatief) snel verbinding creëren? Je maakt kennis met de handvatten die Verbindende Communicatie hiervoor geeft. Beginpunt is de erkenning van gevoelens en de onderliggende –vaak onbewuste– behoeften. Verbindende Communicatie is het leren spreken van de behoeftentaal. Het is empowerment, want ieder is verantwoordelijk voor de eigen behoeften en gevoelens. Het is 100% erkennen van wat in de ander leeft, zonder het meteen te willen 'fixen'. Hierdoor ontstaat rust en kan gewerkt worden aan oplossingen.